

СЕКЦІЯ 2

ПОБУДОВА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МОДЕЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В ІНТЕРЕСАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Barbalat A.F.

higher education student, Mykolaiv national agrarian university, Ukraine

ТРАНСФОРМАЦІЯ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ В КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ДО СТАНДАРРТІВ В ЄС

Україна має найбільшу орну землю в ЄС і найвищу частку сільськогосподарського виробництва у власному ВВП. Її чорноземи є одними з найродючіших у світі. Сільськогосподарське виробництво стабільно зростає з 2000-х років. Найбільш важливими продуктами є кукурудза, пшениця, картопля, насіння соняшнику та олія.

Незважаючи на високу додану вартість в аграрному секторі, Україна стикається з багатьма проблемами, які посилюються триваючою російською загарбницькою війною: заміновані сільськогосподарські угіддя та руйнування інфраструктури, труднощі з експортом зерна, скорочення виробничих потужностей і брак людського капіталу. І хоча Угода про асоціацію заклала основи доступу до ринків ЄС, Польща, Угорщина та Словаччина можуть у довгостроковій перспективі ускладнити євроінтеграцію України, заборонивши імпорт української сільськогосподарської продукції через конкурентні ризики[1].

Україна має вражаючий сільськогосподарський комплекс, який може забезпечити харчування сотень мільйонів людей. Інтеграція такого великого аграрного сектора України, який до повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році був четвертим у світі постачальником зерна, до ЄС, є вагомим кроком у економіко-політичній сфері [2].

До сьогодні Україна є основним світовим постачальником зернових, соняшнику, олійних культур. Всього в країні близько 30 млн. га високопродуктивних ґрунтів - найбільші сільськогосподарські площі в Європейській зоні.

Але, треба мати на увазі й те, що протягом багатьох років українські підприємці сільськогосподарської сфери не мали жодного доступу до передових технологій у аграрній промисловості та вільного доступу до світового агропродовольчого ринку. Спираючись на це, продуктивність українських господарств хоч і є високою, але здебільшого досягається інтенсивними практиками через відсталість розвитку у порівнянні до європейських фермерів[3]. Нерівномірний, непоступовий та несвоєчасний прогрес у агропромисловій сфері України приніс за собою низку негативних тенденцій, що спровокували наслідки в багатьох сільських господарствах по всій території України. Серед них можна визначити декілька ключових:

- застаріла матеріально-технічна база сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств;
- недостатність кваліфікованих кадрів через застарілість навчальної бази з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників аграрного сектору;
- брак сучасного та інноваційного обладнання, устаткування, машин на сільськогосподарських підприємствах;
- низький рівень проінформованості серед управлінського персоналу аграрних підприємств щодо методик ефективного планування організації виробництва та сучасного антикризового стратегічного управління;
- недостатньо розвинені практики обміну знаннями та техніками на всеукраїнських семінарах, воркшопах щодо ефективного виробництва сільськогосподарських культур та обробітку ґрунту;
- неефективне використання земельних ресурсів та недостатність сучасних методів агротехніки, що призводить до зниження врожаїв та загрози стабільності сільськогосподарського сектору;
- недостатня увага до розвитку сільськогосподарської інфраструктури, зокрема, доріг, зв'язку, складських та переробних підприємств, що обмежує можливості ефективного та швидкого розвитку сільськогосподарського виробництва;

- непослідовна державна політика у сфері підтримки сільського господарства та відсутність стимулів для інвестицій у розвиток галузі.

Спираючись на вищевказані недоліки зрозуміло, що Україну чекає довготривалий та тернистий шлях аби наздогнати європейських колег у аграрній сфері задля створення моделі чесної відкритої конкуренції на ринку.

Звичайно доступ вільної торгівлі до ЄС став порятунком для зруйнованої війною економіки України, а з іншого боку принесло користь європейським фермерам, які надсилають рекордні обсяги перероблених товарів в Україну.

Рішення ЄС щодо скасування імпорتنих мит на усю українську продукцію харчування у 2022 році викликало протести в сусідніх країнах-членах блоку через труднощі, з якими стикаються місцеві фермери у конкурентній боротьбі з більш доступною та економічно вигідною українською сільськогосподарською продукцією.

У січні 2024 року Єврокомісія повідомила про намір продовжити призупинення імпорتنих мит на український експорт. Проте, одночасно були запропоновані заходи, спрямовані на обмеження імпорту сільськогосподарської продукції з України та введення більш гнучких правил щодо необроблених земель, з метою зменшення кількості протестів серед фермерських господарств у ЄС [2].

Однією з найскладніших перешкод, на які варто звернути увагу, є потенційна інтеграція України до широкомасштабної Спільної Аграрної Політики ЄС (Common Agricultural Policy), однієї з найстаріших і найважливіших політик Європейського Союзу. Ця потужна платформа розподіляє кошти ЄС серед фермерів по всій Європі, стабілізує експортні ціни як усередині ЄС, так і за його межами, а також визначає сільськогосподарську стратегію для всього блоку. Включення України до САП є складною, але наймовірною важливою справою.

Вступ України до САП потенційно дозволить безмитно експортувати свою пшеницю та іншу сільськогосподарську продукцію до Європейського Союзу, а також дає право українському агробізнесу отримати субсидії

САП. Враховуючи серйозну середньо- та довгострокову потребу в західній допомозі для відновлення української сільськогосподарської інфраструктури, а також той факт, що Україна залишається одним із провідних світових експортерів кукурудзи, пшениці та зерна, розумно припустити, що Україна стане вагомим одержувачем коштів САП.

Авторитетне джерело новин Politico.eu наголосило на тому, що якби Україна завтра стала членом ЄС, вона б отримала найбільшу частину грошей від САП в розмірі 386 мільярдів євро, яка винагороджує країни відповідно до їхньої сільськогосподарської площі. А сільськогосподарські угіддя України за площею майже як вся Італія. Середня ферма займає 1000 гектарів, тоді як у ЄС лише 16 гектарів [4].

Останніми місяцями стало очевидно, що на даний момент ще існують перешкоди на шляху до цієї інтеграції. У відповідь на блокаду країною агресором чорноморських портів України в 2022 році ЄС створив сухопутні маршрути для експорту українського зерна. Це призвело до припливу українського зерна, що спонукало низку країн ЄС, які межують з Україною, запровадити обмеження на імпорт і вимагати Кошти ЄС компенсують збитки вітчизняних аграріїв, про які було висвітлено вище [5].

Така модель поведінки цілком може бути показником майбутніх тенденцій, оскільки Україна прагне збільшити експорт сільськогосподарської продукції до ЄС.

Отже, збоку вітчизняної аграрної політики та політики САП, необхідні трансформації з метою адаптації до плідної та ефективної співпраці. Україні важливо буде певним чином змінити законодавчо-нормативну базу у сфері аграрної політики задля відповідності європейським стандартам; звернути пильну увагу на стале виробництво та землекористування з метою зменшення кількості забруднення від сільськогосподарських підприємств – а тут не можна буде обійтись без новітнього обладнання та машин сільськогосподарського призначення; передивитися стандарти з охорони праці, належного утримання тварин та ефективного зберігання продукції рослинництва; збільшення проєктів

державної підтримки малих та середніх сільськогосподарських підприємств задля популяризації та екологізації циклу виробництва на таких підприємствах[6].

Загалом, адаптація українського аграрного сектору вимагатиме часу, наполегливої роботи, коштів та креативних рішень. Успішна трансформація з застарілого на інноваційне стане суттєвим кроком, що пришвидшить економічний розвиток країни та умотивує рухатися далі. В перспективі всі ці заходи, дозволять відновити втрачені можливості розвитку та модернізувати вітчизняне агропромислове виробництво.

Список використаних джерел

1. На шляху до ЄС: як українській економіці швидше інтегруватись з європейською. *Новини України - останні новини України сьогодні - УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/na-shlyahu-do-yes-yak-ukrajinskiy-ekonomici-shvidshe-integrativis-z-yevropeyskoju-12138699.html> (дата звернення: 17.03.2024).
2. Ukraine denies trade-off plan for agriculture in EU talks - SWI swissinfo.ch. *SWI swissinfo.ch*. URL: <https://www.swissinfo.ch/eng/ukraine-denies-trade-off-plan-for-agriculture-in-eu-talks/72530919> (дата звернення: 17.03.2024).
3. Куцик , П., Семів , С., Куцик , В., Полякова , Ю., & Шевчик , Б. (2023). СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ . *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(48), 282–297. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3956>
4. Brzeziński B. Grain from Ukraine hits EU farmers with pain: Just wait until Kyiv joins the club. *POLITICO*. URL: <https://www.politico.eu/article/grain-ukraine-eu-farmers-pain-eu-member-agriculture-kyiv/> (дата звернення: 17.03.2024).
5. Після вступу в ЄС український агросектор за сім років отримає майже двісті мільярдів євро. *Агрополіт - гаряча агрополітика*. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/1028-agrointegratsiya-chi-prokovtne->

ukrayinskiy-apk-yevropeyskih-virobnikiv-pislya-vstupu-v-yes (дата звернення: 17.03.2024).

6. Агроновини. Інтеграція агросектору України до ЄС: тернистий шлях до кращого майбутнього? – AgroPortal.ua. *AgroPortal.ua*. URL: <https://agroportal.ua/blogs/integraciya-agrosektoru-ukrajini-do-yes-ternistiy-shlyah-do-krashchogo-maybutnogo> (дата звернення: 17.03.2024).

Burkovska A. I.,

PhD in economics, Associate Professor of the Management and Marketing department, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv

SUSTAINABLE LAND USE OPTIMIZATION BASED ON THE EUROPEAN UNION EXPERIENCE

Sustainable land use has emerged as a cornerstone of global efforts to address pressing environmental challenges, including climate change, biodiversity loss, and land degradation. The European Union (EU), with its progressive policies and frameworks, has become a leading example of how to optimize land use for environmental, economic, and social benefits [1]. By examining the EU's strategies, other regions can glean insights into creating resilient and sustainable land management systems.

Central to the EU's approach is the integration of sustainability into its policy frameworks. Over the decades, the EU has crafted a legislative and regulatory environment that emphasizes the need to balance human development with ecological preservation [2]. For instance, the Common Agricultural Policy (CAP) underscores the importance of sustainable farming, promoting practices that conserve biodiversity, improve soil health, and reduce greenhouse gas emissions. Additionally, the European Green Deal outlines a vision for transforming land use practices across agriculture, forestry, and urban planning, targeting climate neutrality by 2050 [3]. These overarching policies demonstrate the EU's commitment to long-term sustainability.